

Moe van de zelfhandhaving

Preek over Mattheüs 16:25

Te lezen: Mattheüs 16: 21-28 en Filippenzen 2: 5-11
8 april 1982

In Mattheüs 16 vertelt Jezus zijn discipelen voor de eerste keer dat Hij zal sterven. Bij deze gelegenheid zegt Hij: 'Wie zijn leven zal willen behouden, die zal het verliezen, maar ieder die zijn leven verloren heeft om mijnentwil, die zal het vinden.' Deze woorden van Jezus spreken het meeste aan op Goede Vrijdag. Dan is het zover. Dan gebeurt, wat Jezus in die eerste lijdensaankondiging aankondigde: Dan verliest Jezus zelf zijn leven. Om het na drie dagen, op Paasmorgen, weer te vinden.

Wie zijn leven zal willen behouden ... Wie wil dat eigenlijk niet? Dat is toch heel normaal? Daar heb je het leven toch ook voor gekregen? Wie zijn leven zal willen behouden ... Je kunt het ook anders zeggen: Wie zichzelf wil handhaven ... Dat is wat Jezus bedoelt: 'Wie zichzelf zal willen handhaven, die zal zichzelf verliezen'. Dit zijn erg onpopulaire woorden van Jezus. We leven in een tijd waarin het overal om je heen verkondigd wordt: Je moet jezelf handhaven! Als je dat niet kunt, staan er psychologen en gedragstherapeuten klaar om het je te leren. 'Assertiviteitstraining' heet dat. Als je op je werk iets echt niet wilt, dan leert een psycholoog je om dat keihard tegen je baas te zeggen: 'Ik wil het niet. En ik neem het niet.' En als een huismoeder het sloofje is van man en kinderen, dan leert ze voor zichzelf op te komen: 'Ik laat me niet langer door jullie gebruiken! Ik heb een eigen leven en een eigen waardigheid!'

Jezus zei: 'Wie zichzelf zal willen handhaven, zal zijn leven verliezen, maar wie zijn leven verloren heeft om mijnentwil, die zal het vinden.' In onze tijd wordt een andere wijsheid aan de man gebracht: 'Wie zichzelf zal handhaven die zal het leven vinden'. Het komt erop aan, dat je jezelf durft te zijn: In je werk, in je huwelijk, in je vriendenkring. Zeg wat je denkt en voelt. En kom op voor wat je wilt. Zorg ervoor dat je jezelf kunt ontplooien! U verwacht misschien dat ik hier nu iets lelijks van ga zeggen. Ik denk dat het voor sommige mensen heel heilzaam is om te leren zichzelf te zijn en voor zichzelf op te komen: Iemand die uit angst voor zijn chef altijd 'ja' zegt. Een moeder die in het gezin altijd de klappen opvangt en de rommel opruimt, omdat haar moeder haar geleerd heeft dat dat de taak van een vrouw is, maar er zelf bij wegwijnt. Wij praten vaak op een heel verheven manier over mensen 'die zichzelf wegcijferen' zoals dat heet. Waarom cijferen mensen zich weg? Uit angst? Uit onmacht? Omdat het zo hoort? Jezus zei: 'Wie zijn leven verloren heeft, om mijnentwil ...' Dat is heel wat anders! Zeg niet te gauw dat het christelijk is om jezelf weg te cijferen. Er bestaat een jezelf wegcijferen dat gehoorzaamheid is aan het woord van Jezus. Maar er zijn zoveel andere motieven om jezelf weg te cijferen: Onmacht om jezelf te zijn. Een hekel hebben aan jezelf. Angst voor anderen. Angst om je kleine

plaatsje onder de mensen te verliezen. Angst om je man als 'reddende engel' te verliezen. Het is heel goed om te ontdekken wie je zelf bent. Om te ontdekken wat je eigenlijk voelt. Wat je ten diepste meent en wilt. Het is heel heilzaam om te leren zeggen wat je voelt. Om voor je mening uit te durven komen. Om jezelf duidelijk te kunnen presenteren. Dat is ook de voorwaarde om te kunnen reageren op dat woord van Jezus: 'Wie zijn leven verloren heeft om mijnentwil ...'

Als het gaat om het verliezen van het leven om Jezus' wil, dan gaat het niet om onmacht om jezelf te handhaven, of om angst om jezelf te zijn.

Als Jezus spreekt over een 'verliezen van je leven', over een jezelf wegcijferen, dan spreekt Hij over een innerlijke vrijheid, over een ruimte in je hart om dat te doen. De ruimte in je hart om precies te weten waar je recht ophebt, om precies te weten wat je waard bent, en toch jezelf te kunnen weggeven. Zo heeft op Golgotha ook Jezus zijn leven willen verliezen. Jezus wist wat Hij waard was. Om het modern te zeggen: Vanaf zijn kinderjaren had Hij zijn identiteit al gevonden. Als twaalfjarige in de tempel zei Hij tegen zijn ouders: 'Weten jullie niet dat Ik bezig moet zijn met de dingen van mijn Vader?' Hij wist dat Hij de Zoon van God was. Hij kwam daarvoor uit ook. In de wonderen die Hij deed, en toen Hij de tempel reinigde van kooplui, presenteerde Hij zich als de Zoon van God. Wanneer Jezus aan het kruis zijn leven verliest, is dat een heel bewuste, vrije keuze. De keuze van een vrij hart. Zoals Paulus in Filippenzen twee schrijft: Hij heeft het Gode gelijk zijn niet als een roof geacht, maar Hij heeft zichzelf ontledigd.' Jezus wist dat Hij God gelijk was. Maar Hij weigerde de heerlijkheid van het God gelijk zijn krampachtig vast te houden. Zoals een dief zijn buit krampachtig vast houdt. Christus leefde van Gods geschenken. In die ruimte hoefde Hij zichzelf niet te handhaven. Hij kon zichzelf ontledigen, weggeven. Hij kon op Golgotha zijn leven verliezen.

'Wie zichzelf wil handhaven, zal zichzelf verliezen'. De drang om jezelf te handhaven is de keerzijde van de zondeval. Het één hangt onlosmakelijk met het ander samen. U bent geschapen om van Gods geschenken te leven. Zoals Adam en Eva in het paradijs leefden van de vruchten die God er deed groeien. Ze hadden in het paradijs hun verantwoordelijkheden. Ze moesten ook zorgen voor wat er groeide en bloeide. Maar het was vrij van kramp. Ze hoefden zichzelf niet te handhaven. Ze leefden van Gods geschenken. De kramp van de zelfhandhaving begon toen Adam en Eva niet langer van Gods geschenken wilden leven. 'Als je van die boom eet', zei de slang, 'zul je God gelijk zijn'. En ze deden het. De mens geschapen om van Gods geschenken te leven, roofde zich de illusie God gelijk te zijn. Als het uit is met het ontspannen leven van geschenken, dat begint de vloek, de dwang van de zelfhandhaving. 'In het zweet van uw aanschijn zal je de aarde bewerken' zei God tegen Adam. 'Met smart zal je kinderen ter wereld brengen' zei God tegen Eva. De vloek van zelfhandhaving in de zelfhandhaving van het menselijk ras! Die kramp van de zelfhandhaving gaat nog veel dieper in ons leven, dan hard werken en kinderen baren. De kramp van de zelfhandhaving: Altijd de beste te moeten zijn. Altijd het laatste woord moeten hebben. Altijd bang voor gezichtsverlies. Nooit eens 'sorry' te kunnen zeggen. Nooit eens spontaan de minste kunnen zijn. Nooit iets rustig kunnen afwachten.

Wat kun je daar moe van worden! Doodmoe van de zelfhandhaving!

Jezus zegt: 'als u zichzelf wilt handhaven, zult u zichzelf verliezen, maar als u zichzelf verloren hebt om mijnentwil, zult u zichzelf vinden'. Dat is niet de goede raad van een buitenstaander. Ook niet de goede raad van een buitenstaander die volkomen gelijk heeft. Jezus spreekt niet als buitenstaander. Hij is zelf in het krijt getreden. Hij is zelf binnengegaan in die problematiek van God en mens, van zelfhandhaving en leven van Gods geschenken. Als Jezus iets zegt, doet Hij dat nooit als buitenstaander die gelijk heeft. Hij is er altijd zelf in betrokken. De waarheid van Zijn woorden is de waarheid van Zijn eigen leven. Hij vraagt nooit iets van u, wat Hijzelf al niet volbracht heeft. Als Jezus vanavond tegen u zegt: 'als je jezelf wilt handhaven, zul je jezelf verliezen; maar als je jezelf verloren hebt om mijnentwil, zul je het leven vinden', dan spreekt Hij uit eigen ervaring. Uit de ervaring van Goede Vrijdag. Op Golgotha is Jezus, uit liefde voor u, gaan staan in de spanning tussen u en God. Hij heeft zich daar één met u gemaakt. Eén met uw schuldig, zondig bestaan. Eén met die vloek altijd de beste te moeten zijn. Eén met die vermoeiende onmacht om de minste te zijn. Eén met die kramp om uzelf te moeten handhaven.

Aan het kruis heeft Jezus dit overwonnen. Toen Hij zijn leven aflegde uit liefde voor u, toen hij uit een vrij hart zijn leven voor u en mij verloor, heeft Hij daarin de vloek van de zelfhandhaving overwonnen. Jezus gaf uit liefde zijn leven weg voor u. Als u dit geschenk aanneemt, gebeurt er iets in uw eigen leven. Het nieuwe leven dat u in het geloof mag leiden is een geschenk. Een geschenk van God, waarvoor u niets gedaan hebt dan het in geloof aannemen. Het is een geschenk. Een geschenk waarvan u kunt geven zonder er zelf armer van te worden. Dat is een van de wonderlijke geheimen van een leven om Christus' wil: Je kunt geven zonder er armer van te worden. Je kunt de minste zijn zonder er minder van te worden. Je kunt - in het uiterste geval zoals bij de martelaren je leven offeren zonder het kwijt te raken. Dat is een heel diep geheim. Dat je het leven niet hebt in de zelfhandhaving maar in de prijsgeving. Dit geheim is het geheim van Jezus' eigen leven. Hij wil het met u delen: 'Ieder die zijn leven zal willen behouden zal het verliezen, maar wie zijn leven verloren heeft om mijnentwil, zal het vinden.'

Amen.